

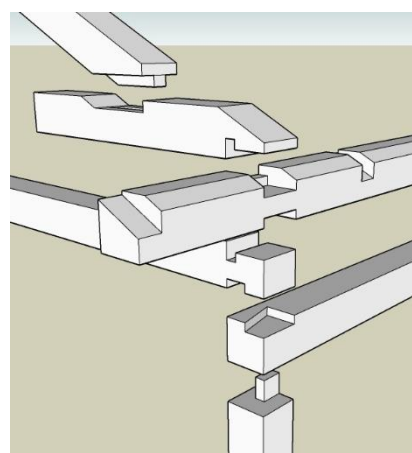
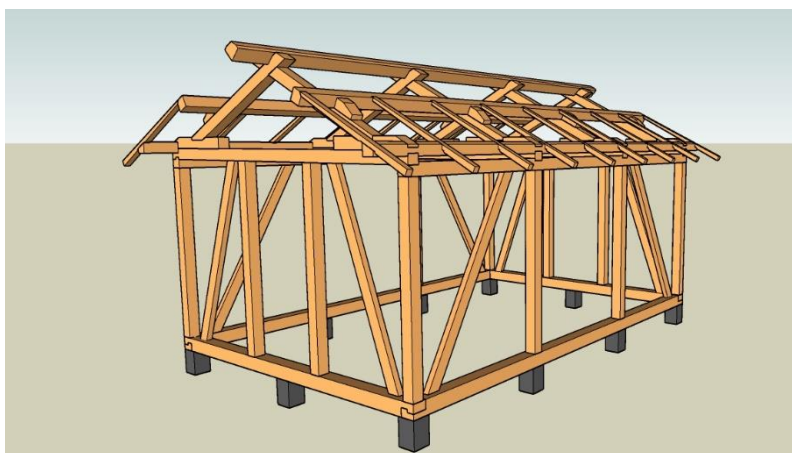
Stolpverkskurs – Stavlinehus och Sperreverk

Måndag 22 maj – lördag 27 maj 2023 i Göteborg

Lär dig att bygga en traditionell skandinavisk typ av ekonomibyggnad i stolpverk! Många lador och ekonomibyggnader i Sverige är byggda i stolpverk med sperreverk och åsar i takkonstruktionen. Ett stavlinehus med sperreverk är ett enkelt men ändå komplext byggsystem som har använts i Norge sedan mitten på 1800-talet. Byggprocessen innehåller moment som fullskalig utslagning av syllar, remstycken och alla takstolar, men där stolpar och stråvor sedan kan masstillverkas efter fasta mått. Det är ett bra och effektivt sätt att jobba på, särskilt om man ska bygga mindre projekt i egen regi, då man med detta system inte behöver göra avancerade konstruktionsritningar för alla delar. Systemet kan även skalas upp till stora lador eller liknande.

På denna kurs kommer vi att tillsammans bygga en liten stolpverkskonstruktion på ca 4x6 meter, där vi använder danska, svenska och norska utslagnings- och layoutmetoder. Kursen inleds med en teoretisk introduktion till ämnet stolpverk med dess olika sätt att bygga på. Under hela kursen kommer det sedan att vara en del praktiska genomgångar av de olika momenten i byggprocessen, som till exempel utslagning och påritning, tillverkning av träförbindningar, dymlingar och till slut en preliminär resning av stommen. Nedan ses en SketchUp-modell av den stomme som ska byggas under kursen.

Kursledare är Ulrik Hjort Lassen som också är författare till boken *Bygga i Stolpverk*. Han har doktorerat i ämnet hantverk med fokus på påritning av stolpverkskonstruktioner och har även många års erfarenhet av att undervisa i stolpverksteknik på Institutionen för kulturvård vid Göteborgs universitet vid institutionens filial i Mariestad. Ulrik driver idag egen firma där han bygger nya stolpverkskonstruktioner och restaurerar och dokumenterar historiska konstruktioner.

Kursmoment:

- Föreläsning om stolpverk
- Utslagning på golv, praktisk geometri och användning av referenssystem
- Påritning med fokus på dansk tradition/line transfer (med möjlighet för genomgång av andra system)
- Påritning av träförbindningar med mall (bl.a. franskt lås)
- Tillverkning av traditionella träförbindningar i byggnaden (med möjlighet för övningar)
- Demonstrationer av hur man arbetar med handverktyg
- Visning av maskiner som används i modern stolpverksproduktion
- Resning av stolpverksstommen (om vi hinner klart!)

För dem med mindre erfarenhet finns möjlighet till praktiska övningsuppgifter och träförbindningar, och dem med mer erfarenhet kan gå mer direkt till utslagning och påritning.

Kursen löper över 6 dagar från måndag kl 9.00 och avslutas lördag kl 15. Vi börjar dagarna kl 8.30 och slutar ca 16.30, med fikapaus kl 10 och kl 15. Man får själv fixa med fika och lunch (kaffe, bryggare, spis, micro, kylskåp och frys finns i huset intill). Lunch hålls ca kl 12.30 och där finns möjlighet att äta medhavd mat på plats eller så kan man åka iväg och koka i närheten. Det finns olika typer av boende i närheten, och detta står man också för själv. OBS:! Kurslokalen är en uoppvärmad lada. Ta därför med varma oömma kläder.

Praktisk information:

Datum: 22 maj – 27 maj 2023

Plats: Kvibergsnäs Landeri, Kvibergsnäs Allé 18, 415 06 Göteborg

Instruktör: Ulrik Hjort Lassen, 0709-99 19 78, uhlassen@outlook.dk

Pris: 6.900:- + moms. Medlemmar i Stolpverk Norden eller i branschföreningen Byggnadsvårdsföretagen BVF: 5.900:- + moms.

Anmälan: via Hantverkslaboratoriet, Henrik Larsson, henrik.larsson@conservation.gu.se Obs! Det finns endast 14 platser på kursen!

Preliminärt program:

Måndag 22/5:

- Samling 8.30. Introduktion till stolpverk (Power point-presentation börjar 9.00). Genomgång av referenssystem och layoutmetoder.
- Genomgång praktisk geometri, utslagning i full skala, utläggning av timmer (övningar – träförbindningar).

Tisdag – fredag 23-26/5:

- Påritning och tillverkning av syllvarv, stavlinor och raftstock.
- Sågning och huggning av träförbindningar
- Utslagning, påritning och tillverkning av takstolar
- Tillverkning och montage av åsar, knapar och skoftunger
- Tillverkning av stolpar och strävor
- Olika typer av praktiska genomgångar

Lördag 27/5:

- Resning av stolpverksstommen
- Städning och avslutning

Verktyg:

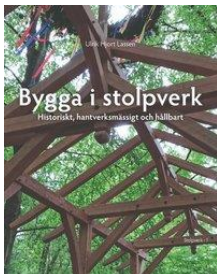
Ta gärna med följande verktyg till kursen (**fetmarkerat = viktigast**):

- Vattenpass och lod
- Timmermansvinkel (mått 400x600 mm)
- Passare med två spetsar (gärna utåtriktade), gärna modell lite större som kan öppna upp till 20 cm
- Smygvinkel
- Snörslå (helst med vit eller svart färg/krita, så det inte blir fula röda och blå linjer på vårt fina golv)
- **Tumstock och timmermanspenna** och eventuellt ställinjal
- Kniv
- **Vass fogsvans** (och klyvsåg om man har)
- **Stämjärn** (25-38 mm) och klubba
- Skruvtvingar
- Snickaryxa
- Hammare / liten slägga
- Borrväng/borr (16 – 20 mm)
- Hyvel

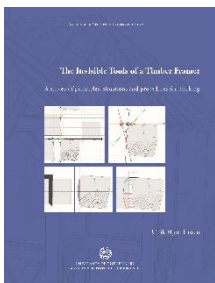
Lite mer information om verktyg finns i boken Bygga i Stolpverk (se nedan).

Litteratur:

Rekommenderas att läsas innan kursen:

Bygga I Stolpverk – Historiskt, hantverksmässigt och hållbart. (finns att köpa på plats på kursen)
<https://www.vulkanmedia.se/bygga-i-stolpverk/>

The invisible tools of a timber framer s. 91-113. Finns att ladda ned på
<http://hdl.handle.net/2077/35598>

Træsamlinger og lette konstruktioner i træ. Erhvervsskolerne.
<https://www.bog-ide.dk/produkt/870917/traesamlinger-og-lette-konstruktioner>